

International Journal of Sanskrit Research

अनन्ता

ISSN: 2394-7519

IJSR 2021; 7(4): 04-10

© 2021 IJSR

www.anantaajournal.com

Received: 04-05-2021

Accepted: 06-06-2021

Sonu Hareshkumar Notani
Completed M.A From Maharaja
Sayajirao University, Baroda,
Gujarat, India

Avyaya

Sonu Hareshkumar Notani

DOI: <https://doi.org/10.22271/23947519.2021.v7.i4a.1411>

Abstract

The present article gives a detailed description of the Manuscript. Title of manuscript is "AVYAYA". Manuscript was found in Oriental Institute of Baroda. Manuscript has listed several avyaya's along with their different senses in which they can be used. The present article attempts at simplifying the words of manuscript. Also meanings of avyaya has been provided in English. At last observation has been made on basis of present avyaya studied in panini's grammar.

Keyword: avyaya, Oriental Institute of Baroda, panini's grammar

Introduction

This project is prepared with the intention of working upon the Manuscripts which is a neglected field. Manuscripts play an important role for bringing out many unknown facts and aspects in India. Many of Manuscripts have been published by various author/ editors yet many others are either still untouched or unknown to scholarly world.

The aim of this study is to examine and study this manuscript which is based on indeclinables. Indeclinables are termed as noun/pronoun/adjective having no inflections.

The present Manuscript is named as "अव्यय". There are two such manuscripts found in The Oriental Institute of Baroda. Both have same names. I have tried to mention both Manuscripts yet I could study only one Manuscript bearing accession number OI- 12217. The manuscript OI- 4158 is scribed by a jain scribe as per information obtained from journal -03 of The Oriental Institute of Baroda.

Along with the separation of each and every word, attempt has been made to compare it with present day avyaya's. However it can be said that author might belong to panini 's or after panini era as there's much similarity between their works.

The present Manuscript is written on paper with black ink. However it is decorated with red ink boundaries and the danda (पूर्णविराम) is highlighted with red ink. The letters are also easy to understand.

Since folio number is given on back side of all folio's of OI-12217 and no numbering is found in OI-4158. I would like to present the manuscript by using "a" for front side of folio and "b" for back side of folio for both Manuscripts.

Method and Observations

1. At end of each sentence the '||' has been coloured by red in order to highlight it.
2. Scribe has made use of yellow ink as whitener at many places.
3. Scribe writes some alphabets peculiarly such as For ञ &. For श.
4. In case of syllable followed by रेफ् & anusvar, scribe follows unusual style of मद्ध in place of मद्धै. (Folio 2 line 6).
5. Author has placed number that indicates total number of preceding avyaya's. As for eg. In folio 1 he covers 26 avyaya's and has indicated that in first line of folio 1b.

Corresponding Author:
Sonu Hareshkumar Notani
Completed M.A From Maharaja
Sayajirao University, Baroda,
Gujarat, India

Also in 6th line of 3a folio he mentions number 118 but that doesn't exactly indicates previous avyaya's as counting of previous avyaya's comes to be 107(if we exclude earlier 26 avyaya's) and 133 (if we include earlier 26 avyaya's) Also at end of folio 4b he mentions 209, here also previous avyaya's that actually are covered are 87(after previous counting 113 at folio 3a line 8 it covers only चादय avyaya's and प्रतिरूपकम् avyaya's), and 200 (excluding earlier 26 avyaya's) and 226 (this covers total avyaya's that are mentioned in this M.S)

6. Every folio has margin on left and right side that constitutes two lines in red ink.

7. Author makes use of yellow ink for whitener purpose.

- द in हविर्दने, folio 4a, line 2.
- ती in अतीते, folio 4a, line 6.
- ति in अस्ति, folio 4a, line 7.
- इ in तिङ्त्, folio 4b, line 1

and at many other places.

Result

1. Author doesn't covers ayaya's mentioned in laghu siddhaant kaumudi such as,

प्रादय's, नेत्, स्मारं, जीवसे, पिबध्ने, कृत्वा, उदेतो, विसृपः अधिहरि, द्राक् ।

And many of them that are mentioned here aren't mentioned in laghu siddhanta kaumudi such as,

प्रादुस्, आविस्, सदा, अजस्रं, सततं, चिराय, चिररात्राय, चिरस्य, चिर, चिरात्, चिरेण and शुभम्

Following are not found in laghusiddhanta kaumudi as well as in siddhanta kaumudi:-

नत्वा, सपदि, बळवत्, अनिशं, नित्यं, नित्यदा, आनुषक, अनुषक्, अश्वस्, अद्.

2. Also author doesn't mentions न्त् at many places such as, तिङ्त्, folio 4b line 1

3. At end he mentions concluding line ||इत्यव्ययानि समाप्तानि||२०९|| outside boundary in the margin of last folio from downward to upward direction

Discussion

Folio 1a

Here, I have specified entire manuscript in its exact form i.e same no of words per line and same no of lines per folio there after each side of folio has been explained in tabular manner.

||श्री गणेशाय नमः|| अथाव्ययानि ||स्वस्वर्गपरलोके च || अंत मध्ये || प्रातर्प्रत्यूषे || पुनरप्रथमे विशेषे च || सनुत् अंतर्धनि || स्वराद्याः पंचरेफाताः || उच्चैस् महति || नीचैस् अत्मे || शनैस् किया मांघे || ऋधक् सत्ये || वियोगशीघ्रसामीप्यलाघवेषित्यने || ऋ तेवर्जने || युगपदेककाले || आरादूरसमीपयोः || पृथकभिन्ने || ह्यस् अतीतेहि || श्वस् अनागतेहि || दिवादिवसे || रात्रौ निशि || सायंनिशामुखे || चिरं बहुकाले || मनाक् इषत् अल्पे || जोषेसु खेमौने च || तू मी मौने || बहिस् अवस् बाह्ये || समया समीपे म

Explanation: Here, above folio 1a contains 26 Avyaya's along with their meanings, this has been easily explained in tabular form.

Sr. No	Avyaya	Utility	Meaning	Sr.No.	Avyaya	Utility	
1	स्वर्	स्वर्गः परलोकः च	Heaven and future world	14	ह्यस्	अतीतेहि	Yesterday
2	अंतर्	मध्यः	Midst	15	श्वस्	अनागतेहि	Tomorrow
3	प्रातर्	प्रत्यूषः	In morning	16	दिवा	दिवसे	By day
4	पुनर्	प्रथमः विशेषः च	Again	17	रात्रौ	निशि	In the night
5	सनुत्	अंतर्धनिः	In concealment	18	सायम्	निशामुखः	At eve
6	उच्चैः	महत्	High	19	चिरम्	बहुकाल	For long time
7	नीचैः	अत्मः	Low	20	मनाक्	अल्पः	Alittle
8	शनैः	कियामांघे	Slowly	21	इषत्		
9	ऋधक्	सत्यः	Rightly, Separation, quickly, closer,	22	जोषम्	सुखः मौनः च	Silently, happy
10	ऋते	वर्जनेः	Except	23	तूष्णीम्	मौनः	Silent
11	युगपद्	एककाल	At once	24	बहिस्	बाह्यः	Outside
12	आराद्	दूर समीपे च	Far, near	25	अवस्		
13	पृथक्	भिन्न	Apart	26	समया	समीपः मध्यः च	near, at center

Folio 1b

अव्य°(written in left margin of M.S.)

१

ध्ये च । २६ । निकषा अंतिके । स्वयमात्मनेत्यर्थे । वृथावृथे । नक्त्रं रात्रौ । नत्र निषेधे । हेतौ निमित्ते । इद्धा प्राकाशये । अद्धा स्फुटावधारणयोः । तत्त्वातिशयोरित्येके । सामी अर्द्धजिज्ञितयोः । वल्यं तं प्रकृति तुल्यर्थे । ब्राह्मणवत् क्षत्रियवत् । सनाससन्त सनात्तिल्ये । उपधा भेदे । तिरस् अंतर्द्वौ । तिर्यगर्थे परिभवे च । अंतरामध्ये विनार्थे

च । अंतरेण वर्जने । ज्योक् कालभूयस्त्वे प्रश्ने शीघ्रार्थे संप्रत्यार्थे च । कं वारिमूर्द्धनिदासुखेषु । शम् सुखे । सहसा अकस्मिकाविमर्शयोः । विना वर्जने । नाना अनेकविनार्थयोः । स्वस्ति मंगले । स्वधा

:- Here Author specifies more avyaya along with their respective utilities as follows

Sr.No	Avyaya	Utility		Sr.No	Avyaya	Utility			
1	निकषा	अतिकम्	Near	16	तिरस्	तिर्यक् परिभव च	Crookedly		
2	स्वयम्	आत्मनम्	Of oneself	17	अंतरा	मध्यम् विना च	Without, except		
3	वृथा	व्यर्थे	In vain						
4	नक्तम्	रात्रि	In night	18	अंतरेण	वर्जने	Except		
5	नत्र	निषेधम्	Not	19	ज्योक्	कालभूयस्तवं प्रश्नः शीघ्रार्थं संप्रत्यार्थं च	Quickly, till long time		
6	हेतौ	निमित्तम्	By reason of	20	कं	वारि मुद्गं निंदा सुख च	Water		
7	इद्धा	प्राकाश्य	Truly	21	शम्	सुख	Ease		
8	अद्धा	स्फुट अवधारणा च तत् तु अतिशयः	Evidently, manifest	22	सहसा	आकस्मिक अविमर्शं च	Hastily		
				23	विना	वर्जनम्	Without		
9	सामी	अर्द्धः जिज्ञितः च	Half, suitable to be accused	24	नाना	अनेक विनार्थं च	Various		
10	वत्	यं तं प्रकृति तुल्यर्थे	Like	25	स्वस्ति	मंगल	Greetings		
11	सना	नित्यम्	Perpetually hvbv k	26	स्वधा	पितृदाने	Offerings to ancestors		
12	सनत्								
13	सनात्								
14	उपधा							भेद	Divided
15	अन्यत्							अन्य	Other

Folio 2a

पितृदाने। अलं भूषणपर्याप्तिशक्तिवारणनिषेधेषु। वषट् श्रौषट्
वौषट् हविर्धाने। अन्यदव्यर्थे। अस्ति सत्तायां। उपांशु अप्रकाशौ
च्चारणरहस्ययोः। क्षमा क्षांतौ। विहायसावियदर्थे। दिवारात्रौ। म्
षामिथ्यावितथे। मुधाव्यर्थे। पुरा अविस्ते चिरातीते भविष्यदा

सन्ने च। मिथोमिथस्। रहः सहार्थयोः। प्रायस् बाहुल्ये। मुहु
स् पुनरर्थे। प्रवाहुकं समानकाले उद्भ्रार्थं च। प्रवाहकेति पाठांतरं
आर्यहलंबलात्कारे। आर्य प्रतिबंधे। हलं प्रतिषेधविवादयोः। अ
भीक्षणं पौनः पुन्ये। साकं सार्धं सहार्थे। नमस् नतो। हिरुक् वर्तने।।

Sr.no	Avyaya	Utility		Sr.No	Avyaya	Utility	
27	अलं	भूषणः पर्याप्तिः शक्तिः वारणः निषेधः च	Adoring, sufficient, restraining energy, prohibiting	42	प्रायस्	बाहुल्ये	Often
28	वषट्	हविर्धाने	Offerings to deities	43	मुहुस्	पुनर्थे	Repeatedly
29	श्रौषट्			44	प्रवाहुकं	समानकाले उद्भ्रार्थं च	At the same time
30	वौषट्			45	प्रवाहिका		
31	अस्ति			सति	Existence	46	आर्यहलं
32	उपांशु	अप्रकाशोच्चारण रहस्य च	In low voice, Privately	47	आर्य	प्रतिबंध	Violently
33	क्षमा	क्षांतौ	Patience, pardon	48	हलं	प्रतिषेधः विवादः च	Obstacle
34	विहायसा	वियदर्थे	In the air	49	अभीक्षणं	पौनः पुन्ये च	Denial, Quarrel
35	दोषा	रात्रि	In night	50	साकं	सहार्थे	Repeatedly
36	मूषा	वितथे	False	51	सार्धं		With
37	मिथ्या			52	नमस्	नति	
38	मुधा वृथा च	व्यर्थ	Vain	53	हिरुक्	वर्तने	With reverence
39	पुरा	अविस्ते चिरातीते भविष्यदासन्ने च	Formally	Thus, author specifies more avyaya along with their respective utilities mentioned here in tabular form.			
40	मिथो	रहः सहार्थं च	Mutually				
41	मिथस्						

Folio 2b

अव्य० (written in left margin of M.S.)

२
धिकं निंदाभर्त्सनयोः। अथ मंगलानन्तरारंभप्रश्नकात्स्मर्षु। अम्
शैघ्रयेऽल्पे च। आम् अंगिकारे। प्रताम् ग्लानौ। प्रशान् सामानर्थे।।
प्रतान् विस्तारे। मामाङ्निषेधाशंकयोः। आकृतिगणोयं। कामखा

छंदे।। प्रकाममतिशये।। भूयः पुनरर्थे।। सांप्रतं न्याये।। परं कित्
र्थे।। साक्षात्प्रत्यक्षे।। साचित्तिर्यगर्थे।। सत्यमद्भ्रगीकारे।। मंक्षु
आशु शैघ्रये।। संवत् वर्षे।। अवश्यं निश्चये।। सपदि शैघ्रये।। बळवद
तिशये।। प्रादुस् आविस् प्रकाशे।। अनिशं नित्यं नित्यदा सदा अज
सं सततं सांतत्ये।। उषारात्रौ।। रोदसीद्यावापृथिव्यर्थे।। ओमंगिका
This folio lists the following avyaya

Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning	Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning
54	धिक्	निदा भर्त्सनं च	Fie!	71	सत्यम्	अर्द्धांगीकारः	Half acceptance
55	अथ	मंगल आनन्तर आरंभ प्रश्नकार्त्स्न्य च	Auspicious, thereafter, beginning, whole, question	72	मङ्क्षु	शीघ्रं	Quickly
56	अम्	शीघ्रं अल्पं च	Quickly	73	आशु		
57	आम्	अंगिकारं	Indeed yes	74	संवत्	वर्षम्	Year
58	प्रताम्	ग्लानि	With fatigue	75	अवश्यं	निश्चयं	Definitely
59	प्रशान्	सामानर्थे	Alike	76	सपदि	शीघ्रं	Quickly
60	प्रतान्	विस्तारे	Widely	77	बळवत्	अतिशय	Extreme
61	मा	निषेधम् आशंकं च	Do not	78	प्रादुस्	प्रकाश	Evident, Manifest
62	माङ्						
63	कामम्	खाछंद	Even if	79	आविस्		
64	प्रकामम्	अतिशये	Extreme	80	अनिशम्	सातत्यम्	Continuity, constancy
65	भूयस्	पुनरर्थे	Repeatedly	81	नित्यम्		
66	साम्प्रतम्	न्याय	Now, these days	82	नित्यदा		
67	परम्	किञ्चिदर्थे	But	83	सदा		
68	साक्षात्	प्रत्यक्षम्	Self evident	84	अजस्रम्		
69	साचि	तिर्यगर्थे	Bent	85	सततम्		
70	ओम्	अंगिकारः ब्रह्मणः च	Acceptance and Brahmin	86	उषा	रात्रि	In night
				87	रोदसी	द्यावापृथिव्यर्थे	Heaven and earth

Folio 3a

रेब्रह्मणि च। भूः पृथिव्यां। भूव अंतरिक्षे। झटिति झगिति तरसा
शैघ्र्ये। सुष्टु प्रशंसायां। दुष्टनिकृष्टे। सुपूजायां। अद आश्चर्ये।
कुक्लितेषदर्थयोः। अंजसातत्वशीघ्राद्यर्थयोः। मिथुद्वावर्त्यर्थे।
भाजक शैघ्र्ये। चिराय चिररात्राय चिरस्य चिर चिरेण चिरादित्येते
चिरार्थकाः। अस्तं विनाशे। आनुषक् अनुपूर्व्ये। अनुषक् अनुमा

ने। ११८। अम्रस् शीघ्रसांप्रतिकयोः। स्थानेयुक्ते। वरमीषदुत्कर्षे।
सुद्विशुक्लपक्षे। वदिकृष्णपक्षे। अछसम्यगर्थे। इति हेतु प्रका
रयोः। च समुच्चयान्वाचयेत्तरेतरयोग समाहारेषु। वास्याद्विक

In this folio author completes 114 avyaya's

Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning	Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning
88	भूर	पृथिव्याम्	On earth	99	चिराय	चिरार्थक	For long time
89	भुव	अंतरिक्ष	In heaven	100	चिररात्राय		
90	झटिति	शीघ्रम्	Quickly	101	चिरस्य		
91	झगिति			102	चिर		
92	तरसा			103	चिरेण		
				104	चिरात्		
93	सुष्टु	प्रशंसा	Good, praise	105	अस्तम्	विनाशम्	Destruction
	दुष्टु	निकृष्ट	Abuse	106	आनुषक्	अनुपूर्व्य	Regularly orderly
95	सु	पूजायाम्	In praise	107	अनुषक्	अनुमान	Inference
96	अद्	आश्चर्यम्	Amazement	108	अम्रस्	शीघ्रं सांप्रतिकम् च	Quickly
97	कु	कुत्सित इषदर्थ	Abuse sense, little	109	स्थाने	युक्तं	Suitable
				110	इति	हेतु प्रकार च	Reason Types
98	अंजसा	तत्त्व शीघ्राद्यर्थ	Quickly	111	वरम्	ईषदुत्कर्षे	Comparatively good
99	मिथु		Both, mutual	112	सुदि	शुक्लपक्ष	Light half of month
100	भाजक	शीघ्रम्	Quickly	113	वदि	कृष्णपक्ष	Dark half of Month
				114	अथ	सम्यगर्थे	Exact, well

Folio 3b

अव्य.

३
ल्पोपमयोरिवार्थेपि समुच्चये। ह प्रसिद्धौ। अह पूजायां। एव अवधा
रणे अववक्लृप्तौ च। एवमुक्तपरामर्शे। नूनं निश्चये तर्के च। शश्वत्
पौनः पुन्ये सहार्थे च। युगपदैककाले। भूयः पुनरर्थे आधिक्ये च।
कूपत्रश्रे प्रशंसायां च। कुवनेत् शंकाप्रतिषेधविचारसमुच्चये

षु। चेत् यद्यर्थे। चप् अयेचेदर्थे। कच्चिदिदृष्टप्रश्ने। यत्र अनवक्लृ
ध्यमर्षेगर्हाश्चर्येषु। नावक्लृप्त्यमाभिनमर्षयेगर्हे आश्चर्ये
वा। नह प्रत्यारंभे। हंत हर्षे विषादे। अनुकंपायां वाक्यारंभे च। मा
किः माकीनकिः वर्जने। माङ्-नञौ स्वरादिषूक्तौ। यावत्तावत्साक

The author here illustrates चादि avyaya's along with their
utility:-

Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning	Sr.No	Avyaya	Utility	Meaning
1	च	समुच्चयः अन्वाचयः इतरेतरयोगः समाहारः च	And in conjunctive sense, secondary sense, itaretaryog, samahar	12	कूपत्	प्रश्न प्रशंसा च	Excellently, question
2	वा	विकल्पं उपमा इवार्थं समुच्चयः च	Or, else, similar, comparison, as conjunctive	13	नेत्	शंका प्रतिषेध विचार समुच्चय	Doubt, prohibition, thought, conjunctive
3	ह	प्रसिद्धि	Well known	14	चेत्	यद्यर्थे	If
4	अह	पूजा	Worship	15	चण्	चेदर्थे	If
5	एव	अवधारणा अववक्लृप्ति च	Ascertainment, uncertainty	16	कच्चित्	इष्टप्रश्ने	What if
6	एवम्	उक्तपरामर्श	Like this	17	यत्र	अनक्लृप्यमर्ष गर्हा आश्चर्यः वा	Uncertain, Anger, no abuse, no amazement,
7	नूनम्	निश्चयं तर्कः च	Really, definitely	18	नह्	प्रत्यारंभ	Prohibition
8	शश्वत्	पौनः पुण्यः सहार्थः च	Eternal, repeatedly, together	19	हंत	हर्ष विवादं अनुकंपा वाक्यारंभ च	To express happiness, sympathy, grief and in beginning of sentence
9	युगपद्	एककाल	One time, together	20	माकिः	वर्जनम्	Prohibited
10	भूयः	पुनरर्थ आधिक्य च	Again, more	21	माकी		
11	यावत्तावत्	साकल्यावधि मान अवधारण	Limits, when...then, up-till when..til then, entire, ascertainment	22	नकिः		
				23	माङ्		
				24	नञ्		

Folio 4a

ल्यावधिमानावधारणेषु।। त्वैविशेषवितर्कयोः।। द्वैवितर्के।। त्वै इ
ति पाठांतरं।। रैदानेऽनादरे च।। श्रौषट् वौषट् हविर्दाने।। स्वहा देवता
भ्योदाने।। स्वधा पितृदाने।। तुं तुंकारे।। तथाहि निदर्शनम्।। खलु निषेध
वाक्यालंकारनिश्चयेषु।। किल वार्तायामलीकेय।। अथ मंगलानंत

रारंभप्रश्नकात्स्माधिकार प्रतिज्ञासमुच्चयेषु।। सुष्ठु स्वरभेदार्थः।।
स्मः अतीते पादपूरणे च।। आदह उपक्रमहिंसाकुत्सनेषु।। उपसर्गावि
भक्ति स्वर प्रतिरूपकाश्च।। अवदत्तं।। अहंयुः।। अस्ति।। क्षीरा।।
अहं सुबंत प्रतिरूपकमव्ययमहंकारे।। शुभं शुभर्थेवायुवामित्यर्थे।।

Sr. no	Avyaya	Utility	Meaning	Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning
25	त्वै	विशेष वितर्क	Perhaps	35	किल्	वार्ता अलीकेय	indeed
26	द्वै	वितर्क		36	अथ	मंगल आनन्तर आरंभ प्रश्नकात्स्म अधिकार प्रतिज्ञा समुच्चय च	Auspicious, thereafter, possession, beginning
27	नै	इति पाठांतरम्		37	सुष्ठु	स्वरभेदार्थ प्रशंसा	Excellent
28	श्रौषट्	हविर्दान	Oblation To Gods	38	स्मः	अतीतः पादपूरणं च	Past, As an expletive
29	वौषट्			39	आदह	उपक्रम हिंसा कुत्सन	Fie! Violence, sequence, above
30	स्वाहा	देवताभ्यो दान	40	अवदत्तं	उपसर्ग प्रतिरूपकम् अव्ययम्	Has been given	
31	स्वधा	पितृदान	Obligation to ancestors	41	अहंयुः	सुबंत प्रतिरूपकम् अव्ययम् अहंयुः इति अस्य अहंकार इत्यर्थ	Possesing Ego
32	तुं	तुंकार	Thouing	42	अस्ति	तिङन्त प्रतिरूपकम् अव्ययम् (क्षीरवती गायत्री)	Existing
33	तथाहि	निदर्शनम्	thus	43	क्षीरा		Milkgiving
34	खलु	निषेध वाक्यालंकार निश्चयं च	Certainly, Alamkara, Prohibition	44	रै	दाने अनादरे च	Disrespectful, Interjection, Donation
				45	शुभं	शुभर्थे वायुवामित्यर्थे	Blessed one

Folio 4b

अव्य०

४

अस्ति तिङन्तरूपकमव्ययं।। अस्मीत्यहमर्थे।। आह उवम्वेत्यर्थे।। आ
सबभूवेत्यर्थे।। अ इति संबोधनेत्यर्थे अधिकक्षेपे निषेधे च।। आ इति वाक्य
स्मर

णयोः।। इति संबोधन जुगुप्सा विस्मयेषु।। ई उ ऊ ए ऐ ओ औ
संबोधने।। पशु सा
मर्थे।। शुकं शैघ्र्ये।। यथा कथा च अनादरे।। पाट् प्याङ् अंग है हे भोः
अये संबो
धने।। छ हिंसाप्राति प्रातिलोम्यपादपूरणेषु।। विष्णुनार्थे ।। एकपदे
अकस्मा

दित्यर्थे।।युक्तुत्सायां।।आतइतोपीत्यर्थे।।आकृतिगणोयं।।यत्तत् हेतौ।।
 आहोस्विद्विकल्पे।।सीम् सर्वतोभावे।।कं पादपूरणे।।
 सुकमतिशये।।अनुकं
 वितर्के।।शंव उतःकरणे आभिमुख्ये च।।वं पादपूरणे इवार्थे
 च।।दिष्ट्या आनं
 दे।।चटुचाटु प्रियवाक्ये।।हुं भर्त्सने।।इव
 सादृश्ये।।अद्यत्वेदानीमित्यर्थे।।इत्य

Here, author completes 87 चादय's and प्रतिरूपकमव्यय's. The sentence आकृतिगणोयं as per Bhimasena Śāstrī indicates inclusion of similiar other 90 or so avyaya's¹, that haven't been covered in this project.

Since, all these avyaya's have minor differences in meanings and the root concept of each pair is same, so they are added as " आकृति गण ".

Sr.No	Avyaya	Utility	Meaning	Sr.no	Avyaya	Utility	Meaning
46	अस्मि	अहमर्थे	i	69	द्य	हिंसाप्रति प्रातिलोम्य पादपूरण च	An expletive, violence, exposition
47	आह	उवम्वेत्यर्थे	Say	70	विषु	नानार्थे	varied
48	आ	सबभूवेत्यर्थे	Doing other than expressed earlier	71	एकपदे	अकस्मात्	Suddenly
49	अ	संबोधनेत्यर्थे अधिकेपे निषेधे च	Addressing, Prohibition, abuse	72	युत्	कुत्सायां	In abuse, anger
50	आ	वाक्य स्मरणं च	Foor expressing remembrance	73	आत	इतोऽपीत्यर्थे	Due to this reason also
51	इति	संबोधने जुगुप्सायां विस्मये च	Addressin, dislike, amazement	74	यत् तत्	हेतु	Reason
52	ई	संबोधने	Address sense	75	आहो	विकल्पे	optional
53	उ						
54	ऊ						
55	ए						
56	ऐ						
57	ओ						
58	औ						
59	पशु	सामर्थ्ये सम्यग् च	well	76	सीम्	सर्वतोभाव	Being all around
				77	स्विद्	विकल्पे	Optional
60	शुकं	शीघ्र	Quickly	78	कं	पादपूरण	Expletive
61	यथा	अनादर	Anyhow, Disrespect	79	शुकम्	अतिशये	Excessive
62	कथा			80	अनुकं	वितर्क	Argument
63	पाट्	संबोधने	Address sense	81	शंवद्	अंतःकरणे आभिमुख्ये च	In conscience, presence
64	प्याड्			82	वं	पादपूरण इवार्थे च	Expletive, comparison sense
65	है			83	दिष्ट्या	आनन्दे	Fortunate, delight
66	हे			84	चटुचाटु	प्रियवाक्य्	Kind or flattering words
67	भोः			85	हुं	भर्त्सने	In insult sense
68	अंग			86	इव	सादृश्य	similiar
				87	अद्य	इदानीमित्यर्थे	Now

Conclusion

Thus, I can conclude that this project helped me in getting introduction about manuscripts. This was the first time I visited the manuscript section of The Oriental Institute of Baroda. I observed many different kinds of manuscripts during my introductory visit. This project is the path through which I went for understanding the manuscript. Along with that i achieved the general knowledge about the avyaya's. In this project, I have gone through meaning of each and every indeclinable mentioned in manuscript. Also, I have made a comparison with list of indeclinables found in laghu siddhānta kaumudī.

The work that can be done further in this is that the list of Indeclinables can be compared with Grammar other than that of panini so that approximate time period of Manuscript can be determined

Acknowledgement

I would feel glad to express my gratitude towards Dr. Shweta Jejurkar(Head,Department of Sanskrit, Pali & Prakrit, Faculty of Arts, The Maharaja Sayajirao University of Baroda, Vadodara), by grace of whom this project was assigned and who helped me in the modest way. Also, I would be thankful of Dr. Rabindrakumar Panda(Project Guide) who guided me throughout the semester. In addition to this, I would feel obliged to thanks Dr. Shweta Prajapati (I/C Director of The Oriental institute of Baroda) for permitting us to handle the delicate Manuscripts also I would thank Dr. Sharmila Bagchi and Dr. Vipul Patel because of their technical support I could understand Manuscript at first sight

Reference

1. Shrī Nārāyanadatta Tripathi and Shrī Rāmanārāyanadatta Śāstrī, Laghusiddhāntakaumudī, Gītāpress, Gorakhpura, 2011, Avyayāni.
2. Śāstr, Bhimsena, Laghusiddhāntakaumudī Bhaimī Vyākhyā, 8.ed, Vol.1, Bhaimī Prakāśana, Delhi, 2014.
3. <https://grammarofsanskrit.wordpress.com/tag/अप्य/>
4. <http://spokensanskrit.org/>
5. <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.41798/page/n125/mode/1up>
6. <https://www.sanskritjagat.in/index.php?search=अनवृत्ति>
7. https://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/206618/6/07_chapter%203.pdf